

Jaarverslag 2015

Stichting Arbeidsmarkt- en Opleidingsbeleid Verpleeg-,
Verzorgingshuizen en Thuiszorg (A+O VVT)

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Programmalijn 1: Arbeidsmarkt en opleidingen	4
Sectorplan.....	4
Onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW).....	4
Opleidingen	4
Programmalijn 2: HRM & Arbeidsomstandigheden	6
Veranderende arbeidsverhoudingen	6
Arbeidsomstandigheden	6
Duurzame inzetbaarheid	6
Technologische vernieuwing	7
Programmalijn 3: Arbeidsvoorwaarden	8
Programmalijn 4: Arbeidsmarktcommunicatie	9

Inleiding

Voor 2015 signaleerde A+O VVT de volgende trends & ontwikkelingen in de arbeidsmarkt:

- veranderende arbeidsverhoudingen - zelfsturing - vraagt andere kennis, vaardigheden en attitude;
- steeds meer verantwoordelijkheden lager in de organisatie - zelfsturing van teams;
- meer informele zorg (mantelzorg, vrijwilligers) waarmee de professionele zorgverleners moeten samenwerken;
- werkzekerheid in plaats van baanzekerheid;
- toename aantal ZZP-ers;
- investering in dialoog medewerker-leidinggevende;
- aandacht voor duurzame inzetbaarheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgever én medewerker;
- technologische innovatie (in relatie tot arbeid).

In het jaarplan voor 2015 werden deze ontwikkelingen vertaald in doelstellingen en concrete resultaten. Dit gebeurde langs vier programmalijnen:

1. Arbeidsmarkt en Opleidingen
2. HRM en Arbeidsomstandigheden
3. Arbeidsvoorwaarden
4. Arbeidsmarktcommunicatie

In dit document worden de programmalijnen (inclusief doelstelling en beoogd resultaat) nog eens kort beschreven. Vervolgens worden de in 2015 uitgevoerde projecten en activiteiten in de context van de betreffende programmalijn beschreven. Hiermee ontstaat een beeld van de wijze waarop A+O VVT heeft gewerkt aan de realisatie van haar doelstellingen.

Programmalijn 1: Arbeidsmarkt en opleidingen

Om effectief arbeidsmarktbeleid te kunnen voeren is actuele, gedegen kennis nodig van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. A+O VVT verzamelt deze kennis voor de branche en stelt deze beschikbaar door onderzoeksrapportages, statistische gegevens en achtergrondinformatie op te sporen en toegankelijk te maken via onder meer publicaties, expertmeetings, congressen en symposia.

Opleidingen vormen een essentiële schakel in een evenwichtige, goed functionerende arbeidsmarkt. Vraaggerichte zorg betekent dat in de uitoefening van het vak toegevoegde waarde wordt gecreëerd voor cliënten. Aan sociale partners de uitdaging om de vraag uit de markt te blijven monitoren en communiceren. Vraaggerichte zorg, ruimte voor de professional en vakmanschap hebben invloed op beroepscompetentieprofielen.

In 2015 heeft A+O VVT de volgende projecten en activiteiten ontplooid.

Sectorplan

Het sectorplan langdurige zorg is een gezamenlijk plan voor de branches VVT, GHZ en GGZ. Dit gezamenlijke sectorplan gaat over mobiliteit en van-werk-naar-werk- trajecten. Scholingstrajecten zijn terecht gekomen in de plannen van de diverse regio's. In 2015 is het plan neerwaarts bijgesteld toen bleek dat de uitputting achterbleef bij de geraamde hoeveelheid trajecten. Er was ruimte voor 24.000 trajecten. Dit zijn er in de loop van 2015 maximaal 4.000 geworden. De stand per eind december 2015 is dat er ruim 3.000 trajecten zijn geregistreerd.

Om te monitoren wat de effecten van het sectorplan voor de langdurige zorg zijn, is het samenwerkingsverband een monitor gestart. De resultaten daarvan volgen in de loop van 2016. De mogelijkheden van het sectorplan zijn onder de aandacht gebracht bij de branche via verschillende informatie bijeenkomsten, de website en nieuwsbrieven.

Onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW)

Het onderzoeksprogramma 'Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn' is erop gericht om partijen in zorg en welzijn te voorzien van eenduidige en betrouwbare informatie over ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. A+O VVT is al vele jaren een van de vaste financiers. Ook de andere arbeidsmarktfondsen in zorg en welzijn en het ministerie van VWS betalen mee.

In 2015 zijn in het kader van AZW de volgende onderzoeken opgeleverd:

1. Werkgeverenquête 2014
2. Werknemerenquête 2014
3. Prognose 2015-2019
4. Regionaal tabellenboek 2014
5. Kwartaaloverzichten werkgelegenheid
6. Integrerend jaarrapport

Daarnaast is de website www.azwinfo.nl ingrijpend vernieuwd. Bij het schrijven van deze terugblik zijn er nog geen bezoekersaantallen/gebruiksgegevens van de website bekend.

Opleidingen

A+O VVT heeft drie branche-opleidingen (Eerst Verantwoordelijk Verzorgende, Gespecialiseerd Verzorgende Psychogeriatric en de Verkorte Kraamopleiding). In 2015 werd

afscheid genomen van Calibris als uitvoerder van de erkenningsregeling. Per 2016 neemt CZO deze taken over.

In 2015 werd de:

- EVV aangeboden door 22 opleiders: 864 deelnemers schreven zich in.
- GVP aangeboden door 17 opleiders: 579 deelnemers schreven zich in.
- VK aangeboden door 7 opleiders : 161 deelnemers schreven zich in.

Daarnaast werden in opdracht van A+O VVT drie beroepscompetentieprofielen herzien (VIG, MBO 4 Verpleegkundige en Kraamverzorgende). Er werd een start gemaakt met de ondersteuning van netwerken van HBO-VGG-ers. Er zijn onderzoeken uitgevoerd naar de kaders van de erkenningsregeling, naar de overvraging van Eerst Verantwoordelijk Verzorgenden en naar het vermeende tekort aan stageplaatsen voor HBO-V-ers in de ouderenzorg. Van deze onderzoeken worden de resultaten in 2016 verwacht. De adviescommissie Arbeidsmarkt & Opleidingen van A+O VVT heeft deze projecten geïnitieerd en begeleid.

Programmalijn 2: HRM & Arbeidsomstandigheden

Binnen de programmalijn HRM en arbeidsverhoudingen heeft A+O VVT in 2015 ingezet op de volgende vier punten:

1. Veranderende arbeidsverhoudingen
2. Arbeidsomstandigheden
3. Duurzame inzetbaarheid
4. Technologische vernieuwing

Veranderende arbeidsverhoudingen

In de context van toegenomen zelfsturing in de thuiszorg is in 2015 een onderzoek gestart naar wat dit betekent voor de verhoudingen tussen leidinggevende en werknemer en tussen midden management en hoger management. Dit onderzoek loopt tot medio 2016. Het onderzoek zal een beeld geven van de ervaringen met verschillende leiderschapsmodellen. Daarnaast worden enkele ondersteunende instrumenten ontwikkeld.

Arbeidsomstandigheden

In 2015 is op het gebied van 'Gezond en veilig werken' vooral aandacht gegeven aan het thema fysieke belasting. Via een breed in de branche uitgevoerd onderzoek is in beeld gebracht hoe het staat met de fysieke belasting in de branche. Daarbij is gekeken naar de fysieke belasting van medewerkers, mede in het licht van de toegenomen zorgzwaarte, in hoeverre dit leidt tot fysieke klachten en verzuim, en naar het beleid in organisaties gericht op het voorkomen van fysieke overbelasting. De uitkomsten zijn gepubliceerd en aan individuele organisaties teruggekoppeld zodat zij waar nodig maatregelen kunnen nemen. Tegelijkertijd is het ondersteunend instrumentarium in de Arbocatalogus VVT geactualiseerd en is een veel gebruikt instrument, de TilThermometer, als App voor smartphone en tablet beschikbaar gekomen.

Ook op andere thema's is gewerkt aan de Arbocatalogus VVT. Deskundigen hebben in samenwerking met medewerkers uit de branche het thema 'Bedrijfshulpverlening' vernieuwd. Dit is opgenomen in de Arbocatalogus VVT en ligt ter toetsing bij de Inspectie SZW. Verder is gestart met het actualiseren van de thema's gevaarlijke stoffen en biologische agentia. Ook hiervoor is een deskundige ingeschakeld die met deskundigen uit de branche voor de belangrijkste risico's praktische handreikingen zal maken. Uit de verzuimstatistieken blijkt dat sprake is van een stijgende trend van het ziekteverzuim. Er is een literatuuronderzoek gedaan om beter zicht te krijgen op de onderliggende problematiek en mogelijke beïnvloeding van verzuim. Dit wordt als basis gebruikt voor ontwikkeling van vervolgactiviteiten.

Duurzame inzetbaarheid

Het blijft van belang aandacht te schenken aan en te investeren in duurzame inzetbaarheid (wendbaarheid) als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgever én medewerker. Vanuit het eerdere project 'Duurzaam Werken in de VVT 2.0' zijn diverse instrumenten, materialen en methoden ontwikkeld. Het was dan ook in 2015 van belang niet het wiel helemaal opnieuw uit te vinden, maar vooral te richten op het ontsluiten en verspreiden van alle opbrengsten en gericht te verkennen welke behoeften er in de branche zijn.

Activiteiten in 2015 binnen het thema duurzame inzetbaarheid:

- (Proces)Evaluatie eerdere project 'Duurzaam Werken in de VVT 2.0' met begeleidingscommissie.
- Opzetten programma 'Duurzame Inzetbaarheid in de VVT 2015-2017 (integrale aanpak van waaruit de komende jaren diverse projecten worden uitgevoerd die onderling met elkaar samenhangen en elkaar versterken).
- Opstellen en verspreiden voorlichtingsmateriaal voor ESF-voucherregeling.
- Opstarten 'onderzoek naar eigen verantwoordelijkheid'.
- Opstarten 'onderzoek verzuimoorzaken'.

Voor dit thema is ook in 2015 een begeleidingscommissie betrokken bij de diverse activiteiten.

Technologische vernieuwing

De langdurige zorg kent een sterk toenemend aantal toepassingen van ICT en (communicatie-) technologie. De branche loopt echter nog niet voorop en medewerkers ervaren technologie nog lang niet altijd als een hulpmiddel. Onderzoek wijst ook uit dat succesvolle implementatie samenhangt met de ervaren toegevoegde waarde ervan op de werkvloer. In 2015 is het project Technologische vernieuwingen in de VVT geïnitieerd met als doel te achterhalen wat het nu is dat het gebruik van nieuwe technologieën in de weg staat en daar ook samen met het werkveld oplossingen voor te zoeken. Activiteiten in 2015 binnen het project 'Technologische vernieuwingen in de VVT':

- Naar aanleiding van uitkomsten onderzoek stagiair Steven Bosch: verkennen mogelijk vervolgonderzoek.
- Opstarten vervolgonderzoek naar de vraag: wat is het effect van technologische vernieuwingen (zoals beeldschermzorg, sensoren en medicijndispenser) op de werklust. Vanwege te kleine respons in dit onderzoek qua uitvoering voorlopig 'on hold' gezet.
- Nadere verkenning samenwerking ECP, resulterend in o.a. deelname ECP-platform 'Digivaardig in de zorg'.
- Organiseren startconferentie voor de sector op 26 november (in samenwerking met ECP).
- Opzetten lerend netwerk eind 2015 (bijeenkomsten gepland voor 2016).

Programmalijn 3: Arbeidsvoorwaarden

In 2014 is een hoofdlijnenakkoord afgesproken tussen sociale partners in de VVT. Begin 2015 is dit akkoord verder uitgewerkt tot cao 2014-2016. In 2015 wordt gestalte gegeven aan een aantal afspraken uit de cao, waaronder de nieuwe procesgang rond werktijden (kanteling werktijden).

Er zijn twee grote projecten geïnitieerd vanuit de SOVVT tafel en gefinancierd door A+O VVT

1. Kanteling Werktijden
2. Afronding en verdere verbreding Ondernemend Werknemerschap

Deze lopen door in 2016. Daarnaast is een versnelling van de vereenvoudiging van de functiewaardering ingezet vanuit cao afspraken.

Kanteling Werktijden

Het project Kanteling Werktijden is gebaseerd op de afspraak tussen cao-partijen in de VVT om medewerkers en teams meer zeggenschap en verantwoordelijkheid te geven bij het vaststellen van werktijden.

De Kanteling Werktijden dient diverse doelen. Zo kan meer maatwerk voor cliënten geleverd worden. Ook biedt deze ontwikkeling de mogelijkheid om meer rekening te houden met de werk-privé-balans van medewerkers. Verder kan de bedrijfsvoering hiermee worden verbeterd. En het draagt bij aan meer professionele ruimte en het verschuiven van bevoegdheden voor inhoud en organisatie van het werk.

Om het invoeringsproces te ondersteunen zijn in 2015 diverse activiteiten ondernomen, met financiering vanuit A+O VVT. Voorbeelden daarvan zijn bijeenkomsten en workshops voor bestuurders en voor ondernemingsraden. Dit krijgt een vervolg in 2016.

Afronding en verdere verbreding Ondernemend Werknemerschap

Op initiatief van cao-partijen is ervaring opgedaan met Ondernemend Werknemerschap in pilots bij twee VVT-zorgorganisaties. De kern van Ondernemend Werknemerschap is veel ruimte bieden aan medewerkers met ondernemerszin, terwijl zij wel in dienstverband bij een zorgorganisatie werken. De pilots zijn in 2015 afgerond.

Op basis van de positieve resultaten zijn activiteiten afgesproken voor de periode 2015-2017 om verbreding van Ondernemend Werknemerschap in de branche te ondersteunen.

In 2015 zijn daarvan gerealiseerd:

- een digitale brochure;
- een werkconferentie voor zorgorganisaties;
- communicatie over Ondernemend Werknemerschap via websites van sociale partners en A+O VVT.

Voor 2016 en 2017 zijn verdere vervolgactiviteiten afgesproken waaronder de mogelijkheid voor zorgorganisaties om voor gewenste ondersteuning in co-financiering een beroep te doen op A+O VVT-middelen.

Programmalijn 4: Arbeidsmarktcommunicatie

De arbeidsmarkt van de VVT is sterk in beweging. De berichtgeving in de media hierover is veelal somber en zwaar, zowel wat betreft de problematiek in de zin van aantallen (handen aan het bed) als de inhoud van het werk (zwaar, laag gewaardeerd). Bovendien speelt de maatschappelijke discussie over de kwaliteit van de ouderenzorg regelmatig op. Om ervoor te zorgen dat voldoende adequaat personeel kiest en blijft kiezen voor werken in de VVT, is het van belang dat wordt geïnvesteerd in het imago van en informatievoorziening over werken de branche. A+O VVT heeft in 2015 hierop ingezet door een drietal projecten:

1. Open Armen
2. Filmpjes werken in de VVT
3. Beroepskeuzeinstrument YouChooz.nl

Voor Open Armen en Youchooz geldt dat deze medegefinancierd worden door het ministerie van VWS. Youchooz is een initiatief van zes samenwerkende zorgfondsen, waarbij A+O VVT penvoerder is voor de toegekende subsidieaanvraag van VWS.

Activiteiten binnen Open Armen:

- aanpassen informatie op de website;
- ontwikkelen drie filmpjes om beter aan te sluiten op de gevolgen voor het werk van de transitie;
- onderzoek naar waardering en gebruik.

Activiteiten in 2015 binnen YouChooz:

- overdracht vanuit Calibris (materialen, werkwijzen, merknaam);
- usability-/ gebruikersonderzoek uitgevoerd;
- nieuwe beroepen en opleidingen toegevoegd;
- op basis van uitkomsten onderzoek voorstellen tot verbetering (innovatie), waarbij enkele zogenaamde quick wins al zijn gerealiseerd (rest van innovaties volgt in 2016 en 2017);
- drie bijeenkomsten van de Adviesraad en vier van de Stuurgroep die dit project begeleiden.

De filmpjes 'Werken in de VVT' zijn kritisch getoetst aan de actualiteit. Besloten is de filmpjes terug te trekken, omdat het beeld onvoldoende aansluit bij de huidige manier van werken in de VVT.